

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

25. oktober 2017*

»Annulationssøgsmål – Rådets afgørelse om bemyndigelse til indledning af forhandlinger om en revideret Lissabonaftale om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser – artikel 3, stk. 1, TEUF – Unionens enekompetence – den fælles handelspolitik – artikel 207, stk. 1, TEUF – handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret«

I sag C-389/15,

angående et annulationssøgsmål i henhold til artikel 263 TEUF, anlagt den 17. juli 2015,

Europa-Kommissionen ved F. Castillo de la Torre, J. Guillem Carrau, B. Hartmann, A. Lewis og M. Kocjan, som befuldmægtigede,

sagsøger,

støttet af:

Europa-Parlamentet ved J. Etienne, A. Neergaard og R. Passos, som befuldmægtigede,

intervenient,

mod

Rådet for Den Europæiske Union ved M. Balta og F. Florindo Gijón, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af:

Den Tjekkiske Republik ved M. Hedvábná, K. Najmanová, M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,

Forbundsrepublikken Tyskland ved T. Henze og J. Techert, som befuldmægtigede,

Den Hellske Republik ved M. Tassopoulou, som befuldmægtiget,

Kongeriget Spanien ved M.A. Sampol Pucurull, som befuldmægtiget,

Den Franske Republik ved G. de Bergues, D. Colas, F. Fize, B. Fodda og D. Segoin, som befuldmægtigede,

* Processprog: engelsk.

Den Italienske Republik ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato S. Fiorentino,

Ungarn ved M. Bóra, M.Z. Fehér og G. Koós, som befuldmægtigede,

Kongeriget Nederlandene ved M. Bulterman, M. Gijzen og B. Koopman, som befuldmægtigede,

Republikken Østrig ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget,

Den Portugisiske Republik ved M. Figueiredo, L. Inez Fernandes og L. Duarte, som befuldmægtigede,

Den Slovakiske Republik ved M. Kianička, som befuldmægtiget,

Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland ved C. Brodie og D. Robertson, som befuldmægtigede,

intervenienter,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano, afdelingsformændene L. Bay Larsen, J.L. da Cruz Vilaça, A. Rosas og J. Malenovský (refererende dommer) samt dommerne E. Juhász, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas og M. Vilaras,

generaladvokat: Y. Bot,

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. juni 2017,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 26. juli 2017,

afsagt følgende

Dom

- 1 Europa-Kommissionen har med sin stævning nedlagt påstand om annullation af Rådets afgørelse 8512/15 af 7. maj 2015 om bemyndigelse til indledning af forhandlinger om en revideret Lissabonaftale om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for så vidt angår områder, som falder ind under Den Europæiske Unions kompetence (herefter »den anfægtede afgørelse«).

De retlige rammer

International ret

Pariserkonventionen

- 2 Konventionen om beskyttelse af industriel ejendomsret blev undertegnet i Paris den 20. marts 1883 og senest revideret i Stockholm den 14. juli 1967 samt ændret den 28. september 1979 (*De Forenede Nationers traktatsamling*, bind 828, nr. 11851, s. 305, herefter »Pariserkonventionen«).
- 3 Denne konventions oprindelige tekst indeholdt en præambel, som ikke blev medtaget i forbindelse med konventionens senere ændringer, hvorefter det »bunder i ønsket om ved fælles overenskomst at sikre en fuldstændig og effektiv beskyttelse af industri og handel for statsborgere i deres respektive medlemsstater og bidrage til at sikre opfindernes rettigheder og retfærdige handelstransaktioner«, at de kontraherende parter har besluttet at indgå denne konvention.
- 4 Pariserkonventionens artikel 1 fastsætter bl.a., at de lande, over for hvilke den finder anvendelse, danner en union til beskyttelse af den industrielle ejendomsret, herunder patenter, brugsmønstre og modeller, varemærker, servicemærker, firmanavne, oprindelsesbetegnelser og undertrykkelse af illoyal konkurrence.
- 5 Denne konventions artikel 2 bestemmer bl.a., at personer fra hver af disse stater i denne union skal for så vidt angår beskyttelse af den industrielle ejendomsret i alle unionens andre stater nyde de samme fordele, som hvert stats love indrømmer egne statsborgere, og de skal følgelig have den samme beskyttelse som disse sidstnævnte.
- 6 I denne sammenhæng forpligter nævnte konventions artikel 10-10b staterne i nævnte union at tilsikre enhver, som tilhører unionen, en virksom beskyttelse imod illoyal konkurrence samt at sikre adgang til de fornødne retsmidler og fastsætter muligheden for beslaglæggelse af de omhandlede varer i tilfælde af brug af en urigtig angivelse vedrørende varernes oprindelse.
- 7 I henhold til Pariserkonventionens artikel 19 forbeholder de stater, der er parter i denne, sig ret til hver for sig at indgå særlige arrangementer indbyrdes til beskyttelse af den industrielle ejendomsret.

Lissabonaftalen

- 8 Lissabonaftalen om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og deres nationale registrering blev undertegnet den 31. oktober 1958, revideret i Stockholm den 14. juli 1967 og ændret den 28. september 1979 (*De Forenede Nationers traktatsamling*, bind 828, nr. 13172, s. 205, herefter »Lissabonaftalen«). Den udgør en særlig overenskomst som omhandlet i Pariserkonventionens artikel 19, som enhver stat, der er en del af denne konvention, kan tiltræde.
- 9 På datoen for nærværende søgsmåls anlæggelse var 28 stater en del af denne aftale. Blandt disse var syv EU-medlemsstater, nemlig Republiken Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Den Portugisiske Republik og Den Slovakiske Republik. Tre andre medlemsstater, nemlig Den Hellske Republik, Kongeriget Spanien og Rumænien, havde ligeledes undertegnet denne aftale, men havde imidlertid ikke ratificeret den. Til gengæld var Unionen ikke part i den nævnte aftale, som kun stater kunne tiltræde.
- 10 I henhold til ordlyden af Lissabonaftalens artikel 1, udgør de stater, som den finder anvendelse på, en særlig union inden for rammerne af unionen til beskyttelse af den industrielle ejendomsret, som er oprettet ved Pariserkonventionen, og påtager sig på deres områder og i henhold til ordlyden i denne

aftale at beskytte de oprindelsesbetegnelser for varer fra andre lande i den særlige union, som er anerkendt og beskyttet i denne henseende i deres oprindelsesland og registreret ved Det Internationale Bureau for Intellectuel Ejendomsret (WIPO).

- 11 I denne aftales artikel 2, stk. 1, defineres »oprindelsesbetegnelse« som en geografisk betegnelse på et land, en region eller en lokalitet, som tjener til at betegne en vare, som stammer herfra, idet dens kvalitet og kendetegn udelukkende eller i det væsentlige kan henføres til det geografiske område, herunder naturlige og menneskelige faktorer.
- 12 Den nævnte aftales artikel 3-7 definerer indholdet og betingelserne om beskyttelse af de oprindelsesbetegnelser, der er omfattet heraf, og hvorledes de skal registreres hos WIPO's Internationale Bureau. Samme aftales artikel 4 præciserer bl.a., at denne beskyttelse ikke udelukker den beskyttelse, som disse oprindelsesbetegnelser allerede er omfattet af i hvert land i den særlige union, bl.a. i henhold til Pariserkonventionen.
- 13 Lissabonaftalens artikel 8 bestemmer, at den nødvendige retsforfølgelse for at sikre den nævnte beskyttelse kan vedtages i hver stat i den særlige union, som denne aftale indfører, under anvendelse af national lov.
- 14 Aftalens artikel 9-18 samler de bestemmelser, der beskæftiger sig med den institutionelle organisering og administrationen af den særlige union, samt generalklausulerne vedrørende nævnte aftale.

EU-retten

- 15 Unionen har gradvist fra 1970 vedtaget forskellige retsakter, der bl.a. regulerer spørgsmål om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af visse produkttyper med oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, og betingelserne for tildeling, beskyttelse og kontrol af disse sidstnævnte. De produkttyper, der er omfattet på nuværende tidspunkt, er vin, spiritus, aromatiserede vine og andre landbrugsprodukter og fødevarer.
- 16 De EU-retlige forskrifter på dette punkt består i dag af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 110/2008 af 15. januar 2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89 (EUT 2008, L 39, s. 16, berigtiget i EUT 2009, L 228, s. 47), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21. november 2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2012, L 343, s. 1, berigtiget i EUT 2013, L 55, s. 27), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT 2013, L 347, s. 671, berigtiget i EUT 2014, L 189, s. 261, og EUT 2016, L 130, s. 32) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 251/2014 af 26. februar 2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1601/91 (EUT 2014, L 84, s. 14, berigtiget i EUT 2014, L 105, s. 12, og L 283, s. 77, samt EUT 2016, L 227, s. 5).

Sagens baggrund og den anfægtede afgørelse

Ændring af Lissabonaftalen

- 17 I september 2008 nedsatte den særlige unions forsamling, der blev indført ved Lissabonaftalen, en arbejdsgruppe, der fik mandat til at udarbejde en revision af denne aftale med henblik på at forbedre den og gøre den mere attraktiv, samtidig med at målene og principperne blev bevaret.

- 18 I oktober 2014 nåede denne arbejdsgruppe til enighed om et udkast til en retsakt i denne henseende (herefter »det ændrede aftaleudkast«), der gengiver de institutionelle, processuelle og materielle bestemmelser, som fastsat i Lissabonaftalen, samtidig med at udkastet delvist ændrer deres opbygning og bidrager med et vist antal tilføjelser eller præciseringer. Disse vedrører navnlig anvendelsesområdet for den beskyttelse, der er fastsat i aftalen, som det blev foreslået at udvide til geografiske betegnelser (artikel 2 og 9), den materielle rækkevidde af denne beskyttelse og de processuelle midler for at gennemføre denne (artikel 4-8 og 11-20) samt mellemstatslige organisationers mulighed for at tilslutte sig den nævnte aftale (artikel 28).
- 19 Der blev afholdt en diplomatisk konference i Genève mellem den 11. og den 21. maj 2015 med henblik på en undersøgelse og vedtagelse af det ændrede aftaleudkast. I overensstemmelse med udkastet til det af forberedelsesudvalget godkendte procesreglement blev delegationerne for de 28 stater, der er kontraherende parter i Lissabonaftalen, og de to såkaldte »særlige« delegationer, herunder Unionens delegation og en række delegationer »med observatørstatus«, indbudt til at deltage.
- 20 Den 20. maj 2015 vedtog denne diplomatiske konference Genèveaftalen om Lissabonaftalen om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, som blev åbnet for undertegnelse den følgende dag.

Kommissionens henstilling og den anfægtede afgørelse

- 21 I lyset af den nævnte diplomatiske konference vedtog Kommissionen den 30. marts 2015 en henstilling med henblik på Rådets afgørelse om bemyndigelse til indledning af forhandlinger om en revideret Lissabonaftale om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser.
- 22 I denne henstilling opfordrede Kommissionen for det første Rådet til at støtte sin afgørelse på artikel 207 TEUF og artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF, henset til dels den enekompetence, der er tillagt Unionen i artikel 3, stk. 1, TEUF på området for den fælles handelspolitik, dels formålet med og indholdet af Lissabonaftalen.
- 23 For det andet foreslog Kommissionen, at Rådet bemyndiger Kommissionen til at lede forhandlingerne på Unionens vegne, at det vedtager de forhandlingsdirektiver, der skal følges i denne forbindelse, og at det udpeger det særlige udvalg, der skal høres i denne sammenhæng.
- 24 Den 7. maj 2015 vedtog Rådet den anfægtede afgørelse. Til forskel fra det, der blev anført i Kommissionens henstilling, er denne afgørelse baseret på artikel 114 TEUF samt artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF.
- 25 Anden og tredje betragtning til denne afgørelse begrundes dette valg således:
- »(2) Lissabonaftalens internationale system er ved at blive ændret med det formål at forbedre denne for at tiltrække flere medlemmer, samtidig med at dens principper og formål bibeholdes. [...]
- (3) Ved det ændrede aftale[udkast] indføres der en beskyttelsesordning for oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for de kontraherende parter med én enkelt registrering. Dette spørgsmål er genstand for en harmonisering inden for rammerne af [Unionens] interne lovgivning for så vidt angår betegnelser for landbrugsprodukter og er derfor omfattet af en delt kompetence mellem Unionen (for så vidt angår betegnelser for landbrugsprodukter) og medlemsstaterne (for så vidt angår betegnelser for produkter, der ikke er landbrugsprodukter og afgifter).«

26 Artikel 1 i den anfægtede afgørelse har følgende ordlyd:

»Kommissionen bemyndiges til i fællesskab med de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalen at deltage i den diplomatiske konference om vedtagelse af [udkastet til] den ændrede aftale, for så vidt angår områder, som falder ind under Unionens kompetence.«

27 Dennes afgørelses artikel 2 bestemmer:

»I Unionens interesse udøver de syv kontraherende medlemsstater i Lissabonaftalen deres stemmeret på grundlag af en fælles holdning med hensyn til spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence.«

28 Afgørelsens artikel 3 har følgende ordlyd:

»Forhandlingerne føres i overensstemmelse med de forhandlingsdirektiver, der er knyttet som bilag.«

29 Samme afgørelses artikel 4 fastsætter:

»Der finder en passende samordning sted under den diplomatiske konference med hensyn til spørgsmål, der henhører under Unionens kompetence. Efter konferencen aflægger forhandlerne straks rapport til Rådets gruppe vedrørende »Intellectuel Ejendomsret«.

30 Efter vedtagelsen af den anfægtede afgørelse afgav Kommissionen en erklæring, hvori den gav udtryk for sin uenighed med både det retsgrundlag, som Rådet havde lagt til grund, og udpegelsen af medlemsstater som forhandlere på Unionens vegne.

Parternes påstande og retsforhandlingerne ved Domstolen

31 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Den anfægtede afgørelse annulleres.
- Dens retsvirkninger opretholdes, indtil en ny afgørelse fra Rådet træder i kraft inden for en rimelig frist at regne fra afsigelsen af Domstolens dom.
- Rådet tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

32 Rådet har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

33 Ved afgørelser af 27. november 2015 gav Domstolens præsident Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik og Den Slovakiske Republik tilladelse til at intervenere i sagen til støtte for Rådets påstande.

34 Ved afgørelse af samme dag gav Domstolens præsident Europa-Parlamentet tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

- 35 Ved afgørelse af 12. januar 2016 gav Domstolens præsident Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland tilladelse til at intervenere til støtte for Rådets påstande, såfremt der skal holdes et retsmøde.

Om søgsmålet

- 36 Til støtte for sine påstande har Kommissionen, støttet af Parlamentet, fremsat to anbringender. Det første anbringende vedrører den omstændighed, at Rådet har vedtaget den anfægtede afgørelse i strid med artikel 3 TEUF, eftersom forhandlingerne, der er omfattet af denne afgørelse, vedrører et aftaleudkast, der henhører under Unionens enekompetence. Det andet anbringende vedrører den omstændighed, at Rådet har tilsidesat artikel 207, stk. 3, TEUF og artikel 218, stk. 3, 4 og 8, TEUF ved at udpege medlemsstater som forhandlere på et område, der henhører under Unionens kompetence, og idet det ikke vedtog den anfægtede afgørelse i overensstemmelse med reglen om det gældende kvalificerede flertal.
- 37 Det første anbringende består af to led. Det første led, der er fremsat principalt, vedrører den omstændighed, at den anfægtede afgørelse underkender den enekompetence, som artikel 3, stk. 1, TEUF tildeler Unionen på området for den fælles handelspolitik. Det andet led, der er påberåbt subsidiært, vedrører tilsidesættelsen af artikel 3, stk. 2, TEUF. Dette anbringendes første led skal undersøges først.

Parternes argumenter

- 38 Kommissionen og Parlamentet har først og fremmest fremhævet, at den enekompetence, der tildeles Unionen ved artikel 3, stk. 1, TEUF på området for den fælles handelspolitik i henhold til artikel 207, stk. 1, TEUF, indeholder de handelsmæssige aspekter af den intellektuelle ejendomsret. I denne henseende har Unionen enekompetence til at forhandle og indgå internationale aftaler om intellektuel ejendomsret, eftersom det er godtgjort, at disse aftaler i betragtning af formålet med og indholdet heraf har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel f.eks. ved at lette sidstnævnte gennem en ensretning af lovgivningen. Denne enekompetence, som langt fra indskrænker sig til aftaler om harmonisering af beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder forhandlet inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationens (WTO) rammer, omfatter følgelig bl.a. andre aftaler, hvor en analyse i hvert enkelt tilfælde påviser, at de – baseret på gensidighed – principalt tager sigte på at fremme handel med varer eller tjenesteydelser med tredjelande ved at sikre disse varer eller tjenesteydelser den samme grad af beskyttelse som den, der allerede tilkommer dem på det indre marked.
- 39 Dernæst har Kommissionen og Parlamentet gjort gældende, at det ændrede aftaleudkast i nærværende sag har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel, ligesom det er tilfældet med Lissabonaftalen. Aftaleudkastet har ganske vist ikke nogen præambel, hvori der udtrykkeligt redegøres for formålet. En analyse af aftaleudkastets bestemmelser og den sammenhæng, hvori det indgår, viser imidlertid, at det har til formål og virkning at lade hver kontraherende parts oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser drage fordel af et internationalt registreringssystem, der sikrer deres retsbeskyttelse på alle de kontraherende parter område mod risikoen for, at der foretages en anvendelse heraf, som kan bringe deres integritet eller deres omdømme i fare og derfor skade markedsføringen af de tilhørende produkter i udlandet. Hermed forbedrer det nævnte udkast beskyttelsen af eksport af disse produkter, som hidrører fra Unionen, til tredjelande, hvilken beskyttelse ellers ville være afhængig af en registrering for hvert land og derfor af forskellige varierende garantier. Et sådant udkast henhører derfor i sin helhed under Unionens enekompetence på området for den fælles handelspolitik, og dette gælder, selv om den beskyttelsesordning, som ifølge udkastet skal indføres, i overensstemmelse med artikel 291, stk. 1, TEUF skal gennemføres af medlemsstaternes myndigheder. I øvrigt har Unionen på grundlag af artikel 207 TEUF allerede på egen hånd indgået en

række internationale aftaler om beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, og Rådet – som ikke bestrider tilstedeværelsen af en sådan praksis – begrundet ikke, hvorfor det fraveg denne praksis i det foreliggende tilfælde.

- 40 På denne baggrund har Kommissionen og Parlamentet endelig anført, at Rådet begik en retlig fejl, idet det fandt, at det ændrede aftaleudkast var omfattet af tilnærmelsen af lovgivningerne på de områder, der vedrører det indre marked som omhandlet i artikel 114 TEUF, og dermed omfattet af en delt kompetence mellem Unionen og dens medlemsstater. Ud fra dette synspunkt drog Rådet med urette en parallel mellem Unionens eksterne og interne kompetencer. Unionens kompetence til at forhandle det ændrede aftaleudkast kunne faktisk bero på den fælles handelspolitik, selv om de fælles EU-regler på området for beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for deres vedkommende på den ene side er støttet på den fælles landbrugspolitik samt på den indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning, og selv om Unionens kompetencer på området på den anden side på dette stadium udelukkende er blevet udøvet for så vidt angår oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter, i modsætning til oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for produkter, der ikke er landbrugsprodukter.
- 41 Rådet og alle de intervenerende medlemsstater har for deres vedkommende anført, at det ændrede aftaleudkast ikke henhører under området for den fælles handelspolitik, og at Unionen derfor ikke på dette grundlag råder over en enekompetence med henblik på at forhandle det.
- 42 De har i denne henseende i det væsentlige gjort gældende, at en international aftale, som skal forhandles inden for andre rammer end WTO's, og som vedrører andre spørgsmål om intellektuelle ejendomsrettigheder end dem, der er omhandlet i aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder, som udgør bilag I C til overenskomsten om oprettelse af WTO, underskrevet i Marrakesh den 15. april 1994 og godkendt ved Rådets afgørelse 94/800/EF af 22. december 1994 om indgåelse på Det Europæiske Fællesskabs vegne af de aftaler, der er resultatet af de multilaterale forhandlinger i Uruguay-rundens regi (1986-1994) (EFT 1994, L 336, s. 1), for så vidt angår de områder, der hører under Fællesskabets kompetence, skal have en særskilt tilknytning til den internationale samhandel for at kunne anses for at vedrøre handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret som omhandlet i artikel 207, stk. 1, TEUF.
- 43 I nærværende sag indgår det ændrede aftaleudkast imidlertid ikke i en sammenhæng, der gør det muligt at antage, at det har en sådan særskilt tilknytning. Først og fremmest skal det nemlig administreres af WIPO, og af konventionen om oprettelse af denne organisation fremgår, at dennes primære mål er at fremme vedtagelsen af foranstaltninger for at forbedre beskyttelsen af intellektuel ejendomsret og harmonisere de nationale lovgivninger på området. Dernæst har det ændrede aftaleudkast selv til formål ikke at lette samhandelen ved at udvide EU-retten til tredjelande, men – ligesom det er tilfældet med de fælles regler, som Unionen har vedtaget på grundlag af artikel 114 TEUF på området for oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser – at indføre en ordning til bevarelse af traditionelle produkter og oplysning af forbrugerne, der gælder for alle de kontraherende parter, herunder Unionen, såfremt denne skulle tilslutte sig ordningen. Endelig bekræfter undersøgelsen af indholdet af udkastet, at dette er omfattet af det i artikel 114 TEUF omhandlede kompetenceområde, for så vidt som det har til formål at fastsætte en ensartet processuel ramme for beskyttelsen af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, og at fastsættelsen af denne ramme kun sekundært og indirekte kan få betydning for udvekslingen af varer, der anvender sådanne betegnelser.
- 44 Under alle omstændigheder har Rådet anført, at såfremt Domstolen skulle lægge til grund, at det er artikel 207 TEUF og ikke artikel 114 TEUF, som udgør det relevante materielle retsgrundlag for den anfægtede afgørelse, bør den urigtige henvisning til denne sidstnævnte bestemmelse betragtes som en formel mangel, der ikke kan begrunde en annulation af denne afgørelse. Rådet har således i begge

tilfælde for det første med rette henvist til artikel 218 TEUF som processuelt retsgrundlag for nævnte afgørelse, og for det andet overholdt de tilhørende processuelle krav ved at vedtage afgørelsen med kvalificeret flertal.

Domstolens bemærkninger

- 45 Uenigheden mellem Kommissionen, støttet af Parlamentet, og Rådet, støttet af de intervenerende medlemsstater, kræver en stillingtagen til, hvorvidt det ændrede aftaleudkast henhører under området for den fælles handelspolitik.
- 46 På dette område tildeler artikel 3, stk. 1, TEUF, Unionen en enekompetence.
- 47 I henhold til artikel 207, stk. 1, TEUF bygger den fælles handelspolitik på ensartede principper, navnlig for så vidt angår handelsrelaterede aspekter af intellektuel ejendomsret, og den fælles handelspolitik føres inden for rammerne af principperne og målene for Unionens optræden udadtil.
- 48 Det følger af denne bemærkning, hvorefter den fælles handelspolitik henhører under Unionens optræden udadtil, at den nævnte politik vedrører handel med tredjelande og ikke handel i det indre marked (dom af 18.7.2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, præmis 50, og udtalelse 2/15 (frihandelsaftale med Singapore) af 16.5.2017, EU:C:2017:376, præmis 35).
- 49 I denne henseende følger det af fast retspraksis, at de internationale forpligtelser, som Unionen påtager sig på området for intellektuel ejendomsret, er omfattet af den fælles handelspolitik, når de har en særskilt tilknytning til den internationale samhandel, for så vidt som de hovedsageligt har til formål at fremme, lette eller regulere samhandelen og har direkte og umiddelbare virkninger for denne (udtalelse 2/15 (frihandelsaftale med Singapore) af 16.5.2017, EU:C:2017:376, præmis 112 og den deri nævnte retspraksis).
- 50 Internationale aftaler, der har til formål at sikre og organisere beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder på parternes område, kan navnlig være omfattet af denne politik, for så vidt som de opfylder de to betingelser, der er nævnt i denne doms foregående præmis (jf. i denne retning dom af 18.7.2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, præmis 58-61, og udtalelse 2/15 (frihandelsaftale med Singapore) af 16.5.2017, EU:C:2017:376, præmis 116, 121, 122, 125 og 127).
- 51 Eftersom den anfægtede afgørelse i nærværende sag – som det fremgår af afgørelsens overskrift – tilsigter at give bemyndigelse til indledningen af forhandlinger om det ændrede aftaleudkast, er det nødvendigt at afgøre, om udkastet hovedsageligt har til formål at fremme, lette eller regulere samhandelen mellem Unionen og tredjelande, og, i bekræftende fald, om det har direkte og umiddelbare virkninger for denne.
- 52 Hvad for det første angår formålet med det ændrede aftaleudkast, skal det indledningsvis konstateres, at dette ikke er udtrykkeligt nævnt, hverken i en præambel eller i en bestemmelse i udkastets tekst.
- 53 Da der ikke foreligger en sådan udtrykkelig fremstilling, skal formålet undersøges i lyset af den aftalemæssige sammenhæng, som nævnte udkast indgår i.
- 54 Det skal i denne henseende bemærkes, for det første, at det ændrede aftaleudkast tilsigter, således som det fremgår af anden betragtning til den anfægtede afgørelse, at ændre Lissabonaftalen. For det andet udgør Lissabonaftalen i sig selv en aftale, der er støttet på Pariserkonventionens artikel 19 og, som det fremgår af dennes artikel 1 og 4, indgået som supplement til sidstnævnte.

- 55 Under disse omstændigheder skal undersøgelsen af formålet med det ændrede aftaleudkast foretages under hensyntagen til først og fremmest Pariserkonventionen, der udgør oprindelsen og soklen for en aftalesamling, hvori dette udkast kun bliver den senest tilkomne del.
- 56 Som det fremgår af denne konventions artikel 1 og 2, har denne til formål at oprette en union til beskyttelse af den industrielle ejendomsret og sikre beskyttelsen af forskellige former for industriel ejendomsret for statsborgerne i de stater, som denne union består af, herunder oprindelsesangivelser og oprindelsesbetegnelser, ved at garantere dem en gensidig national behandling.
- 57 Pariserkonventionen har desuden i det væsentlige til formål at fremme og lette den internationale handel. Det fremgår således af denne konventions præambel, at denne er blevet vedtaget for at beskytte industrien og handelen samt for at bidrage til retfærdige handelstransaktioner mellem de lande, der er parter heri. Den tilsvarende og ensartede beskyttelse af de industrielle ejendomsrettigheder, som denne konvention tildeler deres statsborgere, har således i sidste ende til formål at gøre det muligt for disse sidstnævnte at deltage på lige fod i den internationale handel.
- 58 Henset til den aftalemæssige sammenhæng, der er nævnt i denne doms præmis 54, skal der dernæst tages hensyn til Lissabonaftalen, der opretter en særlig union, der er udviklet som et supplement til Pariserkonventionen på særskilte område for oprindelsesbetegnelser.
- 59 Nærmere bestemt har denne aftale til formål at indføre et særskilt system – over den generelle beskyttelse, der er garanteret ved Pariserkonventionen – som gør det muligt for oprindelsesbetegnelser, der er beskyttet i en af staterne i den særlige union, som denne opretter, at opnå en international registrering, der garanterer en beskyttelse, som omfatter alle de andre stater i denne særlige union, mod enhver form for misbrug og efterligning.
- 60 Hvad angår dens formål, og som generaladvokaten har anført i punkt 79 i sit forslag til afgørelse, skal det bemærkes, at den særskilte beskyttelse af oprindelsesbetegnelser, der er fastsat i Lissabonaftalen, ikke udgør et mål i sig selv, men et middel til at opnå et mål, der består i loyalt at udvikle samhandelen mellem de kontraherende parter. De ensartede beskyttelsesstandarder, som denne aftale indfører på alle de deltagende staters område, har således til formål at styrke de omhandlede erhvervsdrivendes deltagelse – på lige fod – i samhandelen mellem de nævnte stater.
- 61 Som anført i denne doms præmis 17 og 18 tilsigter det ændrede aftaleudkast endelig at bevare formålene og principperne i Lissabonaftalen ved at foretage en række tilføjelser, der har til formål at forbedre den og gøre den mere tiltrækkende. I denne henseende indeholder udkastet bl.a. en udvidelse af den nævnte aftales materielle anvendelsesområde til geografiske betegnelser, det præciserer de materielle og processuelle aspekter af den beskyttelse, som det sikrer disse angivelser og oprindelsesbetegnelser, og det gør det muligt for Unionen at tiltræde aftalen.
- 62 I det omfang det ændrede aftaleudkast således har som hovedformål at styrke det system, der er indført ved Lissabonaftalen, og – inden for den særlige union, der er skabt ved denne aftale – at udvide retten til den særskilte beskyttelse, den indfører for geografiske betegnelser, som supplement til den beskyttelse, som Pariserkonventionen sikrer forskellige former for industriel ejendomsret, må den anses for at udgøre et led i den kontekst af formål, der forfølges af den aftalesamling, den er en del af, som præciseret i denne doms præmis 57 og 60, og nærmere bestemt at have til formål fra Unionens synspunkt at lette og regulere samhandelen mellem denne og de tredjelande, der er parter i nævnte aftale.
- 63 Rådets argument om, at det ændrede aftaleudkast skal administreres af WIPO, fra det træder i kraft, således som det allerede er tilfældet med Lissabonaftalen, kan ikke rejse tvivl om denne konklusion.

- 64 Det er ganske vist korrekt, at dette udkast overlader forvaltningen af en af bestanddelene af den internationale aftale, som udkastet ligger til grund for, dvs. den internationale registrering af oprindelsesbetegnelserne og de geografiske betegnelser, som det indfører, til WIPO's internationale kontor. Det er ligeledes korrekt, at denne internationale aftale mere overordnet er tiltænkt at skulle administreres af denne organisation. De nærmere bestemmelser, som en international aftale fastsætter med henblik på at sikre dens gennemførelse og den fremtidige administration heraf, skal imidlertid forstås i lyset af de formål, der har ledt parterne til at indgå denne aftale og ikke omvendt.
- 65 Hvad for det andet angår virkningerne af det ændrede aftaleudkast følger det af fast retspraksis, at det ikke er tilstrækkeligt, at en EU-retsakt, såsom en aftale, der er indgået af Unionen, kan have en vis betydning for den internationale samhandel, for at denne retsakt kan placeres i kategori med dem, der er omfattet af den fælles handelspolitik. Ud over den betingelse, der er blevet undersøgt i denne doms præmis 52-64, hvorefter en sådan retsakt i det væsentlige skal have til formål at fremme, lette eller regulere samhandelen, skal den endvidere have direkte og umiddelbare virkninger på denne (dom af 18.7.2013, Daiichi Sankyo og Sanofi-Aventis Deutschland, C-414/11, EU:C:2013:520, præmis 51, og af 22.10.2013, Kommissionen mod Rådet, C-137/12, EU:C:2013:675, præmis 57, og udtalelse 3/15 (Marrakeshtraktaten om adgang til offentliggjorte værker) af 14.2.2017, EU:C:2017:114, præmis 61).
- 66 Det skal i denne henseende konstateres, at systemet til gensidig beskyttelse af oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, som indføres ved det ændrede aftaleudkast, i det væsentlige hviler på tre sæt bestemmelser.
- 67 For det første er hver kontraherende part forpligtet til at indføre en samling materielle retsregler, der skal forhindre, at oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, der allerede er beskyttet på en af de andre kontraherende parters område, enten kan gøres til genstand for anvendelse, som vil kunne skade indehavernes interesser eller være til skade for omdømmet for de produkter, der er omfattet (artikel 11), eller bliver artsbetegnelser (artikel 12).
- 68 Dernæst er hver kontraherende part forpligtet til i sin nationale retsorden at indføre processuelle regler, der gør det muligt for enhver berørt fysisk eller juridisk person – fra de kompetente administrative og judicielle myndigheder – at opnå håndhævelse af den beskyttelse, som det ændrede aftaleudkast sikrer disse oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, samt at retsforfølge eller at lade retsforfølge personer, der overtræder den (artikel 14).
- 69 Endelig gør det ændrede aftaleudkast det muligt for indehaverne af disse oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser at påberåbe sig den beskyttelse, som sikres ved de forskellige bestemmelser, der er nævnt i denne doms to foregående præmisser, takket være én enkelt registreringsmekanisme, som er gyldig inden for hele den særlige union, der er oprettet ved Lissabonaftalen (artikel 5-8).
- 70 Henset til denne enkelte registreringsmekanisme må det antages, at den internationale aftale, som det ændrede aftaleudkast er en forløber for, har den direkte og umiddelbare virkning, at den ændrer de betingelser, som samhandelen mellem Unionen og de andre parter i denne internationale aftale er indrettet efter, ved at fritage de producenter, der er deltagere i denne samhandel, fra den pligt, som de har på nuværende tidspunkt, for at imødegå de juridiske og økonomiske risici, der er forbundet med en sådan samhandel, til at indlevere en ansøgning om registrering af de oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, som de anvender, til de kompetente myndigheder hos hver af de kontraherende parter.
- 71 Desuden har de bestemmelser, der er beskrevet i denne doms præmis 67 og 68, direkte og umiddelbar virkning på samhandelen mellem Unionen og de omhandlede tredjelande ved at give alle disse producenter – og enhver anden berørt fysisk eller juridisk person – de nødvendige midler til på ensartede materielle og processuelle betingelser at opnå en effektiv håndhævelse af den beskyttelse, som det ændrede aftaleudkast sikrer deres industrielle rettigheder, i tilfælde af skadelig eller illoyal anvendelse af oprindelsesbetegnelser eller geografiske betegnelser i udlandet.

- 72 Denne vurdering af virkningerne af det ændrede aftaleudkast understøttes af den analyse, som ledte Domstolen til at fastslå, at henset til den centrale rolle, som beskyttelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder spiller i handelen med varer og tjenesteydelser i almindelighed og i bekæmpelsen af ulovlig handel i særdeleshed, kan et udkast til en international aftale, der har til formål at indføre en registreringsmekanisme og et system til gensidig beskyttelse af geografiske betegnelser for de kontraherende parter mod illoyal konkurrence, som svarer til dem i nærværende sag, have direkte og umiddelbare virkninger for den internationale samhandel (udtalelse 2/15 (frihandelsaftale med Singapore) af 16.5.2017, EU:C:2017:376, præmis 127).
- 73 Under disse omstændigheder opfylder virkningerne af det ændrede aftaleudkast på samhandelen mellem Unionen og de tredjelande, der tiltræder det, de betingelser, der er angivet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 65.
- 74 Det følger således af undersøgelsen af dette udkast dels, at dette i det væsentlige har til formål at lette og regulere samhandelen mellem Unionen og tredjelændene, dels, at det kan have direkte og umiddelbare virkninger på denne samhandel, hvorfor forhandlingen af udkastet henhører under den enekompetence, som artikel 3, stk. 1, TEUF tildeler Unionen på området for den fælles handelspolitik, der er omfattet af artikel 207, stk. 1, TEUF.
- 75 Det er derfor med urette, at Rådet har vurderet, at den anfægtede afgørelse var omfattet af tilnærmelse af lovgivningerne på de områder, der vedrører det indre marked, og dermed en delt kompetence mellem Unionen og dens medlemsstater, og at det støttede denne afgørelse på artikel 114 TEUF og artikel 218, stk. 3 og 4, TEUF.
- 76 Denne fejl kan ikke anses for at være et simpelt formkrav i modsætning til, hvad Rådet har anført. Den har bl.a. ført denne institution til at underkende de processuelle bestemmelser, der er særligt fastsat i artikel 207, stk. 3, TEUF, med henblik på forhandlingen af internationale aftaler, der henhører under området for den fælles handelspolitik, og primært bestemmelserne vedrørende Kommissionens forhandlingsførelse, således som generaladvokaten har anført i punkt 86 og 89 i sit forslag til afgørelse.
- 77 Heraf følger, at Kommissionens påstand tages til følge, idet den anfægtede afgørelse annulleres, uden at det er nødvendigt at undersøge det første anbringendes andet led og det andet anbringende, som Kommissionen har fremsat til støtte for sit søgsmål.

Om påstanden om opretholdelse af den anfægtede afgørelses virkninger

- 78 Såfremt klagen findes berettiget, erklærer Domstolen i overensstemmelse med artikel 264, stk. 1, TEUF den anfægtede retsakt for ugyldig.
- 79 I overensstemmelse med artikel 266, stk. 1, TEUF tilkommer det således den institution, fra hvilken en annulleret retsakt hidrører, at gennemføre de nødvendige foranstaltninger til opfyldelsen af Domstolens dom.
- 80 Domstolen kan ikke desto mindre i henhold til artikel 264, stk. 2, TEUF, såfremt den skønner det nødvendigt, angive, hvilke af den annullerede retsakts virkninger der skal betragtes som bestående.
- 81 Denne skønsbeføjelse kan anvendes af retssikkerhedsmæssige grunde, bl.a. når en af Rådet vedtaget afgørelses annullation inden for rammerne af proceduren for indgåelse af internationale aftaler, som fastsat i artikel 218 TEUF, vil kunne rejse tvivl om Unionens deltagelse i den omhandlede internationale aftale eller gennemførelsen heraf, selv om der ikke hersker tvivl om Unionens kompetence i denne henseende (jf. for så vidt angår afgørelser vedrørende undertegnelsen af

internationale aftaler dom af 22.10.2013, Kommissionen mod Rådet, C-137/12, EU:C:2013:675, præmis 80 og 81, af 24.6.2014, Parlamentet mod Rådet, C-658/11, EU:C:2014:2025, præmis 90, og af 28.4.2015, Kommissionen mod Rådet, C-28/12, EU:C:2015:282, præmis 61 og 62).

- 82 I nærværende sag har Kommissionen nedlagt påstand om, at Domstolen, i tilfælde af den anfægtede afgørelses annullation, opretholder virkningerne af denne afgørelse for ikke at bringe resultatet af forhandlingerne i fare, forhandlinger, på baggrund af hvilke afgørelsen af blevet vedtaget, og indtil ikrafttrædelsen af en afgørelse fra Rådet støttet på artikel 207 TEUF og 218 TEUF, inden for en rimelig frist fra domsafsigelsens dato.
- 83 I det omfang disse forhandlinger efter ikrafttrædelsen af nævnte afgørelse har ført til vedtagelsen af Genèveaftalen om Lissabonaftalen om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser, og såfremt der ikke hersker tvivl om Unionens kompetence til at deltage i en sådan vedtagelse, skal Kommissionens påstand imødekommes.
- 84 Følgelig skal virkningerne af den anfægtede afgørelse opretholdes indtil ikrafttrædelsen inden for en rimelig frist, der ikke kan overstige seks måneder regnet fra datoen for denne doms afsigelse, af en afgørelse, der skal vedtages af Rådet på grundlag af artikel 207 TEUF og 218 TEUF.

Sagsomkostninger

- 85 I henhold til artikel 138, stk. 1, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen i nærværende sag har nedlagt påstand om, at Rådet tilpligtes at betale sagsomkostningerne, og Rådet har tabt sagen, bør det pålægges det at betale de af Kommissionen afholdte omkostninger.
- 86 I procesreglementets artikel 140, stk. 1, bestemmes det desuden, at medlemsstater og institutioner, der er indtrådt i en sag, bærer deres egne omkostninger. I nærværende sag bærer Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik, Den Slovakiske Republik og Det Forenede Kongerige samt Europa-Parlamentet hver deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Store Afdeling):

- 1) **Rådets afgørelse 8512/15 af 7. maj 2015 om bemyndigelse til indledning af forhandlinger om en revideret Lissabonaftale om oprindelsesbetegnelser og geografiske betegnelser for så vidt angår områder, som falder ind under Den Europæiske Unions kompetence, annulleres.**
- 2) **Virkningerne af afgørelse 8512/15 skal opretholdes indtil ikrafttrædelsen inden for en rimelig frist, der ikke kan overstige seks måneder regnet fra datoen for denne doms afsigelse, af en afgørelse, der skal vedtages af Rådet for Den Europæiske Union på grundlag af artikel 207 TEUF og 218 TEUF.**
- 3) **Rådet betaler sagsomkostningerne.**
- 4) **Den Tjekkiske Republik, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Den Italienske Republik, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik, Den Slovakiske Republik og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland samt Europa-Parlamentet bærer hver deres egne omkostninger.**

Underskrifter

